

JINÁ PERSPEKTIVA

CHRISTOPH GANTENBEIN/CH
CHRIST&GANTENBEIN

ÉRIC
LAPIERRE /FR

JONATHAN SERGISON/UK
SERGISON BATES ARCHITECTS

HENRIQUE MARQUES
+ RUI DINIS/PT
SPACEWORKERS

THOMAS BURLON/DE
BRANDLHUBER+ EMDE, BURLON

ARISTIDE
ANTONAS/GR

ÁDÁM HATVANI +
TIBOR DEKÁNY/HU
SPORAARCHITECTS

PIOTR BRZOZA/PL

ANDREAS
BRÜNDLER/CH
BUCHNER BRÜNDLER ARCHITECTEN

PIOTR ŚMIERZEWSKI/PL
ANALOG

CRISTINA
GUEDES/PT
MEMOS E MAIS

ANUPAMA
KUNDOO/IND

MARC ANGÉLIL/EG
MATEJ DRASLAR/CZ
AGPS ARCHITECTURE

RAPHAEL
ZUBER/CH

ANDREAS HILD/DE
HILD UND K

JAN KLEIHUES/DE
KLEIHUES + KLEIHUES

MARIA A.
SEGANTINI/IT
C+S ARCHITECTS

CLEMENS RUSS/AT
DUERKRAFT ARCHITECTEN

ALEXANDER
BRODSKY/RU

HANS KOLLHOFF/DE

RAUL PANTALEO/IT
TAMASSOCIATI

CLARA DE SOLA-MORALES/ES
CADAVAL&SOLA-MORALES

Kruh
Texty o architektuře
2015–2018

Medailonky

101
Raphael Zuber (1973)

Vystudoval architekturu na curyšské polytechnice a od roku 2003 vede samostatný architektonický ateliér **Raphael Zuber** v Churu, který etešel hned po ukončení studia. Využoval na několika architektonických školách, momentálně hostuje na Fakultě architektury ETH v Curychu. U některých staveb není pouze architektem, ale i investorem. Klade velký důraz na prezentaci a detailní řešení svých návrhů. Mezi jeho významné projekty patří škola a školka v Gronu, bytový dům v Domat/Ems, Etnografické muzeum v Neuchâtelu nebo univerzitní kampus SUPSI v Mendrisiu.

**Budování znalostí,
budování komunity**
Anupama Kundoo (1967)

Architekturu studovala v Bombaji a následně doktorské studium v Berlíně. Mezi její první projekty patří vlastní dům v osadě Auroville, který slouží jako určitý manifest jejího pohledu na architekturu – později vystavovala jeho přesnou repliku 1:1 na bienále v Benátkách. Dlouhodobě se zajímá o otázky trvale udržitelné architektury, o výzkum a experimentování s přírodními materiály a stavebními technologiemi. Projedlý budovností musí být podle ní citlivě k životnímu prostředí a zároveň mít socioekonomický přínos. Její práce zasahuje i do oblasti urbanismu a územního plánování, zkušenosti má především s problematikou překotné urbanizace, o které také píše. Působí jako profesorka v Drážďanech nebo na UCJC v Madridu, kde je předsedkyní *Dostupného bydlení*. V současnosti žije v Madridu a Berlíně. Pro své realizace využívá i netradiční výrobky, např. keramické nádoby jako stělní krytiny či konstrukci.

Maria A. Segantini (1967)

Vystudovala architekturu v Benátkách na IUAV a spolu s Carlem Cappasem je zakladatelkou studia **C+S Architects**, již má sídlo v Trevisu a pobočku v Londýně. Ateliér pracuje v různých oblastech architektury, od krajinné tvorby a urbanismu přes navrhování objektů různé měřítka až k interiérovému designu, a to jak pro soukromý, tak i veřejný sektor. C+S Architects získali řadu architektonických ocenění, byli mimo jiné nominováni na Cenu Miesse van der Rohe 2009 nebo vystavovali na 0. a 12. bienále architektury v Benátkách, kde zavjaly svou nekonečnou čerVENOU stezkou nazvanou *aequilibrium*. Věřt, že vysoké kvality lze v architektuře dosáhnout neustálým dialogem mezi jednotlivými stánami a vysokými ekologickými nároky. Jsou autory Kanceláře Soušného dívera v Benátkách, základní školy v Chiaranu nebo studentských kolobíj ve Florenci.

Andreas Hild (1961)

Je jeden z prvních žáků Miroslava Šika na Technické univerzitě v Mnichově a EHT v Curychu, s nímž rozvíjel koncept analogické architektury. V roce 1992 založil s Donysem Ottiem kancelář **Hild und K Architekten**. V roce 2011 se k nim jako třetí partner přidal Matthias Haber. Od roku 2013 působí v Mnichově jako profesor architektonického navrhování, obnovy a památkové ochrany. Práce architektonického studia Hild und K klade důraz na hmatatelnost fasád městských domů. Jejich hlavním tématem je řešení bytových domů ve městech s ohledem na potřeby uživatelů. Převládá se věnují rekonstrukcím. Mezi jejich realizace patří obnova zimce na Marienplatzu v Mnichově nebo ve stejné době budova Slavebního centra Riem.

**O pozici – funkci – pořádku
a svobodě krásy**

Jan Kleihues (1962)

Pochází z rodiny s architektonickou tradicí, vystudoval na Univerzitě umění v Berlíně, práci získal mimo jiné u Petera Eisenmana v New Yorku. V roce 1996 se svým tcem Josefem Paulem Kleihusem a Norbertem Henseimem založil ateliér **Kleihues + Kleihues**. Studij klade velký důraz na výběr vhodných materiálů a zapojení řemeslníků do kvality veškerých stavebních prací až do nejmenšího detailu, včetně klik na dveřích. Charakteristickým rysem jejich práce jsou vertikálně dělené fasády. Ve svém portfoliu má kancelář celou řadu úspěšných a oceňovaných realizací, například Návěštnícké a informační centrum Burdestagu, Národní muzeum umění, architektury a designu v Oslu nebo Muzeum současného umění v Chicagu. V České republice se zúčastnil soutěže na novou centrálu České spořitelny na Smíchově.

Andreas Bründler (1967)

Vystudoval architekturu na Škole stavebního inženýrství v Basileji. Spolu s Danielem Buchnerem založil v roce 1997 architektonické studio **Buchner Bründler Architects**, jehož práce se vyznačuje propracovanými detaily a precizním řemeslním zpracováním. Mnoho jejich staveb vzniklo jako výsledek aktivní účasti v soutěžích. Tyto práce ateliér jako výzkumnou část své práce, během níž experimentuje s novými způsoby použití materiálů, objevuje nové možnosti současných konstrukcí a rozvíjí typologické znalosti. Ústředním tématem veškeré práce je urbanismus o městě jako o vystavěném tvaru a životním organizmu. Zajímají se rovněž o rekonstrukce historických staveb na švýcarském venkově. Mezi jejich realizace patří komunitní budova Volta Zentrum v Basileji nebo přestavba letního domu v Lincsiu.

MARIA A. SEGANTINI

C+S Architects /IT

Jak jste se dostali k architektuře?

Carlův otec byl velmi známý italský architekt. Prohlávil se mimo jiné realizací showoomu Olivetti. Hodně stavěl v benátském regionu a jeho projekty se dočkaly celoevropských obdivů a publikací. Dalo by se říct, že se Carlo narodil na staveništi. Od dětství otce všude doprovázel a notně si ho zkušenost užíval. Pokud jde o mě, jako dítě jsem se nijak zvlášť o architekturu nezajímala. Moc ráda jsem kreslila a máma byla módní návrhářka. Brala mě do galérii, na výstavy, na testání veletrhy, na benátská architektonická a umělecká biennale a podobně. Byla jsem hodně dobrá v matematice. A když zkombinujete matematiku a umění, tak je cesta k architektuře vlastně už vyhlášená. Na architekturu se mi líbí, že je to vlastně první struktura, kterou lze formovat. Můžete si vybrat klienta, lokalitu, koncepci a pak to všechno zpracovat. Mají proces mnohem víc než produkt. Produkt je jenom pátivéteřný koncept. Jakási intuce, která napoví, co se hodí do daného místa, jak lze vyřešit problém – ale pak jde o to, jak se dobar správného procesu, aby do sebe všechno zapadalo, a to je potom opravdové puzzle.

Jak vás ve vaší tvorbě ovlivňuje prostředí?

Architektura je velmi lokální disciplína. I když řeší globální problémy. Dodáváte-li proklenou věž z New Yorku do Sanghaje, má to své limity, přičemž prostředí považujeme za nepodstatnější z nich.

Jak by podle vás mělo vypadat ideální studium architektury?

Měli jsme velké štěstí, že jsme se potkali na Vysocké škole architektury v Benátkách – IUAV. Ted už to tolik nepatří, ale tenkrát to bylo přesně to pravé místo pro studium architektury, protože tam učili takoví architekti jako Aldo Rossi, Vittorio Gregotti, Massimo Scolari či Manfredo Tafuri. Hostujícími profesory byli Rafael Moneo, Álvaro Siza a James Stirling. Tenkrát se architektura neomezovala jen na tvorbu výkresů ve studiu. Uplatňoval se velmi holistický přístup. Museli jste nabrat znalosti historie, stavebních technik a pochopitelně i navrhování. Museli jste získat velmi všestranné vzdělání. Stále si myslím, že architektura je holistická disciplína. Musí pojímat celou škálu rozmanitých přístupů.

Jaká je podle vás nyní role architekta?

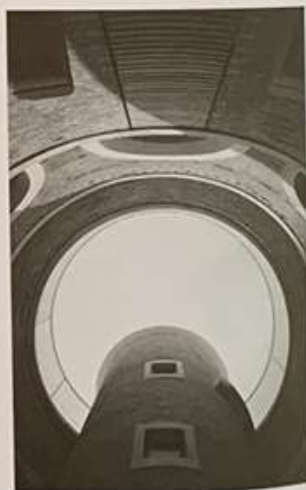
Architekti hrají zcela zásadní roli, protože jsou to tvůrčí myslitelé. Vytvářejí se nějaké omrzeni nebo překážka, jsou zvyklí je překonat a utkat se s ní. A tenhle proces se vždy odehrává na velmi praktické rovině, protože musejí něco postavit, splnit dodávku. Moderní svět je velmi specializovaný, každý je utvářen v nějaké krabici a je na tvůrčích myslitelích, aby všechny ty krabice propojili a nabídli celkový, všezahrnující pohled, který posléze přivede k přímému výsledku i samotného procesu. Myslím, že architektura umožňuje člověku vykonávat libovolné činnosti. Je to spíš způsob uvádění než konkrétní povolání.

Máte dvě kanceláře, jednu v Benátkách a druhou v Londýně. Proč jste se rozhodli působit na dvou různých místech a kolik času trávíte v každé z obou kanceláří?

To rozhodnutí bylo motivováno evropskou politickou situací. Itálie a jižní část Evropy je reálně oddělena od severu. Alpy jsou i nadále překážkou vytváření celoevropských partnerství. Londýn je střediskem ryze mezinárodního společenství, kde dochází k výměně nápadů, myšlenek a kde se odehrávají nejrůznější akce, zkrátka v současnosti se všechno odehrává v Londýně. Rozhodli jsme se vykoušet si na pár let, jak to půjde, a jde to dobře. Právě jsme vyhráli architektonickou soutěž v Bruselu a také učíme na University of East London. V každé kanceláři trávíme ob tyden tři dny. Takže když je Carlo v Itálii, jsem já v Londýně a naopak. Svým způsobem jsme kočovníci. Italská kancelář je pro nás jakýmsi kotvištěm, protože Benátky jsou naše rodné město. Představuje naše kořeny, kdežto Londýn je místo, kde máme prostor k sebevyjádření. Připomeňme tomu tak bylo do Brexitu!

A jak velké jsou vaše kanceláře?

Malé. Máme deset lidí v Benátkách a pět v Londýně. Už jsme byli i větší, ale když se z vás stane velký atelier, musíte brát projekty, která vás nezajímají.

NEEXISTUJE STARÉ A NOVÉ

Můžete popsat váš projekt na ostrově San Erasmo?

San Erasmo, to je příběh sám o sobě, jelikož to byl náš disertační projekt. Objevíme opuštěnou budovu, prozkoumáme ji a rozhodli se, že o ni budeme pečovat. Ověřím počítat o budovu, i když nemáme vaše, znamená pro architekta vědět o té budově všechno. Znáť její historii, její vztah k okolí, použít stavební techniky, její klimatické reakce a její společenský význam v příslušné komunitě – co od ní lidé očekávají.

Budovy se trochu podobají lidskému životu. Do něčoho se zamíjete a chcete o ní či o něm vědět všechno. S architekturou je to svým způsobem srovnatelné. Zamíjete si určité místo, chcete se o něm dovědět všechno, a když se tím začnete zabývat, začnete o to místo pečovat. Pro účely díla jsem dělal jen projekt, než když byl nakonec realizován, ale shromáždil jsem mnoho materiálů od lidí žijících v okolí. A pak mistri samozřejmě po dohodě s regionem Benátsko rozhodli, že zmapuje infrastrukturu ostrova a zadala tento úkol jedné projekční kanceláři. My jsme je oslovili a patřičně jsme se vyřádili, i když nám bylo jen dvacet devět let. A přišlo starší, oni si nás na tu zakázku napli!

Ověřili si, že máme k zadání projektu dostatečnou úctu, která nám velli proměňovat každou vjevu v příležitost, a začali věřit naší práci do té míry. Je jím dostali šanci navrhout přestavbu velmi konvenční vodárenské stanice na krajinářský projekt. Za tento návrh jsme získali nominaci na cenu Miesse van der Rohe a celou řadu architektonických ocenění. Každý byl s projektem nadmíru spokojen. Následně jsme pokračovali v práci na infrastruktuře a dokončili je až v roce 2012.

Další vaší významnou stavbou je budova soudu u Piazzale Roma...

Ano, to byla další výzva. Byla na ni vypsaná soutěž. A my jsme se v první řadě rozhodli nejdít se zadáním, protože prostě nebylo možné skryt veškeré technické instalace pod zem. Opět jsme se rozhodli proměnit výzvu v příležitost a navrhli jsme objekt, v němž bude část těch systémů umístěna. Chléli jsme tím ukázat, že i v Benátkách lze stavět moderní architekturu. Navzdory velké kritičnosti Benáťanů

vlastně nikdo nevytoupil výložené proti. Tuto budovu vnímáme jako produkt naší dobré znalosti Benátek. Na ostrově měla působit jako síň, ale jednoduší prvek. Zakrývá konflikt všech možných měřítek vyžadujících se na Piazzale Roma: průmyslových budov, malých domů, budov s blížící parkingu. Je z mědi, což je materiál používaný v Benátkách na střechy průmyslových budov. Povětšinou podmínky časem mění její vzhled. Lidé to přijali a památkový úřad stanovil, že stejný materiál se má použít i všech dalších projektech na Piazzale Roma.

Sedlová střecha byla od začátku součástí vašeho návrhu?

Ano, byla součástí našeho návrhu, protože je to moderní varianta velmi tradiční benátské topologie zvané toza – když půjdete do komplexu loděnic Arsenal, uvidíte staré budovy postavené ze dvou paralelních cílových zdí a sedlové střechy. To je archetyp benátských staveb. A proto jsme a tím archetypem pracovali. Když pracujete s archetypem, odložíte znače času. Jsou součástí naší paměti. Můžete je pokrýt libovolným materiálem (kovem nebo předstávanou mědí), ale essence archetypu sahá hluboko do minulosti. Naše budova soudu je objekt, kterému každý rozumí.

Některé z vašich projektů se nacházejí v blízkosti historických staveb, jak je pro vás důležitý dialog mezi starým a novým?

Takže je fundamentalní záležitost. Neexistuje staré a nové. Tímto přiblížím se řadíme k východní kultuře. Myslíme si, že vlnično se nepřetržitě transformuje. Všechno je součástí velmi dlouhého procesu, který vytváří most od každého okamžiku k jeho budoucnosti. Když mluvíte o starém a novém, mělné nám to žádný smysl. Naše činnost je součástí procesu, který neustále proměňuje mělné, lid, jejich životy, jejich schopnosti, a pokud zahrnete tento proces do architektonického návrhu, tak je to prolné a ebohat. Vše se stále pohybuje, nemůže přestat. Není nic starého, co to vůbec znamená být starý? Co chcete uchovat? Budovu z doby, kdy byla postavena? Vy ale nevíte, jak byla postavena, protože je postava transformoval lid, klima, války... Protože

Stavba soudu, Benátky, Itálie, 2012, foto Paolo Savarese

Stavba soudu, Benátky, Itálie, 2012, foto C+S Architects

Museum Enzo Mari, Ferrara, Itálie, 2004, foto Alessandra Chiavelli

Školní centrum, Fontaniva, Itálie, 2013, foto Alessandra Bello

neexistuje pravda o dějinách, neexistuje ani pravda o tom, co děláte. Zajmete-li pokorný přístup, i vy se stanete součástí procesu a přebíráte zodpovědnost za jeho transformaci. Abyste se zapojili do tohoto procesu transformace, musíte mít vztah s komunitou a kontextem, vztah s lidmi a materiály.

Dalším významným tématem vašich projektů je veřejný prostor, alespoň tak jste o tom mluvili na přednášce. Právě jste vyhráli jednu veřejnou soutěž v Belgii – projekt velké a složité rekonstrukce bývalých kasáren – a vaším mottem je navrátit veřejný prostor místním...

Začaly nás zajímat školy, protože to jsou budovy užívané jen pět hodin denně. Nedoužívané, chcete-li. A my jsme je přetransformovali v něco jiného. Totéž platí o naší soudní budově. Proměňujeme veřejné budovy v hybridní prostory, které může aktivovat okolní komunita. Developer, jenž bude realizovat tento projekt v Tervurenu, je velmi inteligentní, protože chce otevřít všechny veřejné části komplexu celému městu, a tak navrátit část veřejného prostoru místním lidem. Zrovna jsme dokončili návrh náměstí benátského filmového festivalu a jsme skutečně pyšní na to, že jsme vrátili komunitě část jejího území, místo abychom navrhli něco výhradně pro velkou filmovou událost. Věříme v sílu svobodného, dobře navrženého veřejného prostoru, který aktivují občané, jejich touhy a očekávání, a z kterého vzejdou budoucí vzpomínky!

Vaše instalace *Rovnováha* na benátském bienále byla vlastně uměleckou instalací. Jaký je váš vztah k umění?

(Smích) To by se mi líbilo, být umělcem, protože to bych pak měla méně problémů. Na jedné straně existuje pochopitelně velmi úzký vztah mezi architekturou a uměním, protože obě disciplíny mají svobodu podřývat konvence, a tím se dostávají k podstatě života. To je podle mě to nejdůležitější, co mají společného. Ale přitom platí, že umělec to může dělat s velmi nízkým rozpočtem, může si pracovat na vlastní pěst, nemusí se ohlížet na předpisy a další omezení, která musíte brát v úvahu v architektuře. Ale o tom už jsme mluvili.

Alejandro Aravena, kurátor benátského architektonického bienále v roce 2016, vás požádal o dodání návrhu, a na první pohled je zřejmé, že vypadal jinak, než co se následně vystavovalo.

V lednu (zahájení je v květnu) totiž sponzor stáhl nabídku, takže jsme museli jít zpátky za kurátorem a vysvětlit mu, že s rozpočtem, jaký teď máme, dokážeme postavit leda nějaké schody. Nakonec jsme se rozhodli udělat strukturální rampu – a to je význam názvu *Rovnováha*. Pro statiky to bylo náročné zadání. Přesvědčili jsme je, že rovnováhu si mohou představit jako páteř ryby pohybující se ve vodě, která se skládá z velmi štíhlých dílů a ty se přizpůsobují vlnám. V našem případě byl pohyb a tlak určován lidmi, kteří po konstrukci chodili. A naši statici dokázali vyrobit konceptuální strukturu, bez sloupů, upevněnou na konzoli, s rozpětím přes čtyři metry do všech směrů. Vypočítali to a zjistili, že je to možné. Pod nohama návštěvníků docházelo k rozkmitu struktury o sedm osm centimetrů – jako kdyby s nimi tančila. Každý jednotlivý segment byl jedinečný, byla to metafora společenství složeného z lidí, kde každý je svým způsobem jedinečný, ale budou-li pracovat společně, vytvoří novou rovnováhu. Dalším důležitým faktorem byly požadavky památkářského úřadu, protože všechno muselo stát bez jakéhokoliv dotyku s historickými strukturami.

Jakým způsobem se dostáváte k zakázkám?

Stále doufáme, že jich většinu budeme získávat přímo od soukromých klientů, což je nejlepší. Ale ptáte-li se, zda se účastníme i veřejných soutěží, tak ano, ale bohužel jich moc nevyhráváme. Využíváme je k tomu, že shromažďujeme výsledky experimentálního myšlení a testujeme koncepty. Tím pádem máme zásobu projektů a řešení, z nichž můžeme vybírat. Máme kam sáhnout. Stojí to hodně energie, ale dává nám to hodně volnosti.

Kam se podle vás dnešní architektura vyvíjí? Nebo možná kam by se měla ubírat?

Očividně dnes existuje celá řada širokého spektra vyjadřovacích prostředků. Ať se usadíte kdekoli, všechno je možné a všechno je globální. Všechna vyobrazení se sdílí a každý člověk se tak trochu zajímá o to, co si jiní lidé vybírají a co zkoumají, a je tím sám ovlivněn. Samotné prostředky se slučují a stejně tak i stavební techniky. Jediné, co je lokální, je klima a reakce lidí na materiálnost prostorů a míst. Mám docela ráda ten tavící kotlík nejobtížnějších možností, kde něco popadnete, manipulujete s tím a přivlastníte si to. Může to být přínosné, pokud si jasně uvědomujete, že provádíte převod do konkrétní lokální situace a podmínek. Současná architektura se stává jakýmsi sdílením – nikoli povrchním. Dobrá architektura spočívá ve sdílení, ve vytvoření vašeho vlastního produktu a v jeho konfrontování s kulturou místa, kde tvoříte. Dost se mi líbí některé nové čínské ateliéry. Znají svou tradiční kulturu a zároveň si osvojují něco ze západního myšlení. S čím mám problém, je vynucování direktivního požadavku, aby se architektura řídila potřebami HDP, protože pak se budou stavět po celém světě velmi podobné bloky a tvary. Netvrdím, že ekonomicky řízená výstavba je negativní. Co však chybí, je proces vyjednávání. Jsem přesvědčena, že vyjednávání je v architektuře klíčové slovo. Když vyjednáváte, tak syntetizujete a sdílíte.

Co si myslíte o „zelené“ architektuře?

Nemám ráda, když se něco dělá jenom pro to, abyste si mohli odškrtnout, že jste zelení. Podle mě nejde o zezeň, ale o vodu. Někdy není dost vody ani na splachování záchodů, kde tedy vezmeme vodu na zalévání vši té zeleně? Udržitelná architektura nemusí být vůbec zelená, místo toho by měla být v souladu s konkrétními klimatickými podmínkami. Nedávno jsem letěla do Kataru, protože tam naše londýnská kancelář získala zakázku na design pouličního mobiliáře. Při přistávání vidíte poušť a pak se najednou objeví zelený pás. Je to šokující a působí to jako vtip. Zdroje jsou omezené a musíme o ně pečovat. Když jsme navrhovali školské zařízení *The Kite*, rozhodli jsme se navzdory všem předpisům nepoužít žádnou izolaci. Ale podařilo se nám vyprojektovat budovu s nízkou spotřebou energie, kde se voda v bazénech předehřívá solárními panely na střeše.

Jak se díváte do budoucnosti?

Zodpovídáme za to, jaké dědictví zanecháme budoucím generacím, za to, že po nás zůstane neznečištěná voda, neznečištěné ovzduší, neznečištěná půda a snad také prostory, které mohou být transformovány a dlouhodobě obývány, prostory, v nichž můžeme hromadit vzpomínky a budovat identity. Tohle by mělo být vlastní každému architektovi.

Když přemýšlíte o moderní nebo historické architektuře, co je pro vás inspirující?

Myslím, že v minulosti se uplatňoval určitý moudrý přístup, který bychom si měli znovu osvojit, a to je nejen pro mě inspirující. Současná architektura nám dává příležitost myslet inteligentně, myslet takřka v dialektice, a přitom využívat nejprogressivnějších technologií. To je našim cílem. Zejména pokud jde o klimatickou reakci budov. Však si to vezměte, když vejдете do katedrál s jejich tlustými zdmi, nikdy se nedotáhne klimatizace, kdežto když vejдете do některé z těch moderních prosklených věží, tak bez klimatizace nepřetjete. Někde se stala chyba.

Kde nacházíte inspiraci?

Mám ráda ty chvíle v našich dějinách, kdy došlo k otevřené kolizi mezi dvěma způsoby myšlení. Spisovatelé jako Kawabata, Mišima, Tanizaki se pokoušeli zachovat DNA své kultury a zároveň přijmout novou. Podobný okamžik zažíváme v současnosti, kdy naše kultura přijímá digitalizaci a zároveň se jí brání. Myslím, že je opravdu důležité mít schopnost slučovat a zároveň transformovat. Vezměme si například urbanismus. Podíváme-li se na historický plán Tokia, zjistíme, že rozměry pozemků se velmi podobají současným. Dimenze parcel byly zachovány a stavělo se do výšky. Měřitko, jak je vnímá člověk na úrovni ulice se všemi těmi obchody otevřenými do ulice, zůstalo zachováno, ale zároveň se uplatnily nové možnosti, které přetransformovaly město vertikálně.

Jak důležité je text pro vaši práci?

Využíváte jej, když začínáte navrhovat?

Teoretický přístup, myšlenka a transformace odkazu pro budoucnost, myšlenka rovnováhy, to všechno jsou pro nás velmi důležitá témata, a je jasné, že teoretický přístup pro nás byl vždy velice významný s ohledem na naše pedagogické začátky. Texty se vyvíjejí spolu s projekty. Lze například dohledat určité skupiny projektů, které se vztahují k nějakým textům, a pak se text trochu změní a projekt také. Rostou pospolu, ale každý po vlastní autonomní linii. V poslední knize, kterou jsme publikovali – to je ta o rovnováze –, se mluví o shromažďování informací pro projekt školní budovy, ale spíše jde o celkovou příležitost proměnit libovolnou veřejnou budovu v hybridnější typologii.

Jak jste se dostali k navrhování škol?

Začali jsme se zajímat o školy z toho důvodu, že to byl velký problém v naší „rozmnuté“ zemi, jelikož Itálie se podle mého dostatečně nezajímá o budoucí generace. Školy v Itálii jsou navrhovány inženýry, kterým je jedno, jak silného účinku lze dosáhnout tvůrčím přístupem k prostoru. Všechny italské školy mají chodby s třídami po obou stranách a tělocvičnu. Často v nich není ani jídelna, protože děti jsou zvyklé chodit rovnou ze školy domů. Uvažovali jsme nad tou typologií a zjistili, že rozhodně lze jít nad rámec konvenčního. Je, myslím, jasné, že když navrhnete prostor pro děti nekonvenčním způsobem, tak se v něm budou cítit vítáni, protože si nebudou připadat jako v krabici, a právě takový prostor jim všlípí myšlenku, že mohou stavět, žít, představovat si a vysnívat si lepší prostory i exteriéry pro sebe i celou komunitu. Ty prostory byly ve vlastnictví komunity již před tím, než jsme v nich začali pracovat a sdílet se studenty objekty, vědomosti, nápady. Dneš jsou z těchto škol místa, kde si rodiče vyměňují recepty na darty, pracovní postupy či nástroje ke sdílení specifických projektů. Staly se z nich inkluzivní prostory otevřené lidem z celého světa – prostory vytvářející větší a šťastnější společenství.

Náměstí filmového festivalu, Benátky, Itálie, foto C+S Architects

